

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **JUDr. L. A.**, bývajúceho v B., proti odporcom **1/ Ing. J. M.**, bývajúcemu v B., **2/ Ing. A. M.**, bývajúcej v N., zastúpených JUDr. L. H., advokátom so sídlom v N., **o 44 000 Sk (1 460,53 €)**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 12 C 31/02 a sp. zn. 16 C 258/03, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2008 sp. zn. 6 Co 34/07, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2008 sp. zn. 6 Co 34/07 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 8. apríla 2005 č. k. 12 C 31/02 – 225 uložil odporcom 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 20 906 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku návrh zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že v danej veci ide o spor medzi spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, ktorého podstata je nezhoda o právach a povinnostiach vyplývajúcich z podielového spoluvlastníctva účastníkov v otázke užívania nehnuteľnosti (zapísanej na LV č. X. ako zastavaná plocha o výmere X. m² parc. č. X. a X. m² parc. č. X., kat. územie Š.). Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že spôsob hospodárenia s predmetnou nehnuteľnosťou nebol medzi účastníkmi sporný, nakoľko sa dohodli, že celú nehnuteľnosť budú užívať odporcovia na prevádzku hotela S., za ktorým účelom si odporkyňa 2/ vybavila povolenie na podnikanie a Obvodným úradom Nitra jej dňa X. bola vydaná koncesná listina na vykonávanie špecifikovanej koncesovanej činnosti. Dohodli sa aj na tom, že navrhovateľovi budú odporcovia platiť odplatu za užívanie jeho podielu na nehnuteľnosti, avšak nedohodli sa na výške tejto odplaty. Preto sa zaoberal

otázkou výšky peňažnej náhrady za užívanie navrhovateľovho podielu na predmetnej nehnuteľnosti za uplatňované obdobie t. j. od 1. 4. 1997 do 30. 6. 1997 (vo výške 44 000 Sk) a dospel k záveru, že mu patrí náhrada za toto obdobie (3 mesiace) vo výške 20 906 Sk, keď vychádzal (použitím analógie) z výšky nájomného (250 Sk za m²), polohy nehnuteľnosti a podielu navrhovateľa. Túto náhradu považoval za primeranú. Námiety odporcov týkajúce sa využívania nehnuteľnosti nepovažoval za dôvodné (podnikateľské účely, technický stav nehnuteľnosti). Za podstatnú považoval skutočnosť, že nehnuteľnosť zo stavebného hľadiska je určená na ubytovacie a reštauračné účely a spoluvlastníci sa dohodli, že na tieto účely bude aj naďalej využívaná a že prevádzkovať ju bude ako celok odporkyňa 2/ v rámci podnikateľských aktivít. Nikdy ani neprejavili vôľu užívať ju na iné účely. Vzhľadom k tomu, že výška peňažnej odplaty za užívanie podielu navrhovateľa dohodnutá nebola, nemožno konštatovať, že sa odporcovia dostali do omeškania s plnením peňažného dlhu, preto navrhovateľovi nemožno priznať uplatňovaný úrok z omeškania (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka). O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p.

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 29. júna 2005 č. k. 16 C 258/03 – 93 uložil odporcom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 44 000 Sk spolu so 17,6 % úrokom z omeškania ročne od 22. 3. 2002 do zaplatenia a trovy konania 2 200 Sk, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vec posúdil ako spor medzi spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, ktorého podstata je nezhoda o právach a povinnostiach vyplývajúcich z podielového spoluvlastníctva účastníkov v otázke užívania nehnuteľnosti (zapísanej na LV č. X. ako zastavaná plocha o výmere X. m² parc. č. X. a X. m² parc. č. X. v kat. území Š.). Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že spôsob hospodárenia s predmetnou nehnuteľnosťou nebol medzi účastníkmi sporný, nakoľko sa dohodli, že celú nehnuteľnosť budú užívať odporcovia na prevádzku hotela S., za ktorým účelom si odporkyňa 2/ vybavila povolenie na podnikanie a Obvodným úradom Nitra jej dňa X. bola vydaná koncesná listina na vykonávanie špecifikovanej koncesovanej činnosti. Dohodli sa aj na tom, že navrhovateľovi budú odporcovia platiť odplatu za užívanie jeho podielu na nehnuteľnosti, avšak nedohodli sa na výške tejto odplaty. Preto sa zaoberal otázkou výšky peňažnej náhrady za užívanie navrhovateľovho podielu na predmetnej nehnuteľnosti za uplatňované obdobie, t. j. od 1. 4. 1999 do 30. 6. 1999 (vo výške 44 000 Sk) a dospel k záveru, že mu patrí náhrada za toto obdobie (3 mesiace) v uplatňovanej výške, keď vychádzal (použitím analógie) z výšky nájomného (250 Sk za m²), výmery (rozloha zastavanej plochy X. m²), polohy nehnuteľnosti a zvýšení o 100 % (Všeobecne záväzné nariadenie o cenovej regulácii nájomného

z nebytových priestorov z 24. 6. 1993 platného na území mesta Š.). Potom ročné nájomné predstavuje sumu 176 000 Sk a za tri mesiace sumu 44 000 Sk. Námietky odporcov týkajúce sa využívania nehnuteľnosti nepovažoval za dôvodné (podnikateľské účely, technický stav nehnuteľnosti). Za podstatnú považoval skutočnosť, že celá nehnuteľnosť zo stavebného hľadiska je určená na ubytovacie a reštauračné účely a účastníci sa na jej inom využití ani nedohodli. O úrokoch z omeškania rozhodol podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a trovách konania podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Bratislave (uznesenie z 28. 2. 2008 – č.l. 287) spojil na spoločné konanie vec vedenú na tomto súde pod sp. zn. 6 Co 34/07 (odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V z 8. 4. 2005 č. k. 12 C 31/02) a sp. zn. 6 Co 88/2007 (odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V z 29. 6. 2006 č. k. 16 C 258/03) s tým, že bude vedená pod sp. zn. 6 Co 34/07.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 28. februára 2008 sp. zn. 6 Co 34/07 na odvolanie navrhovateľa a odporcov rozsudky súdu prvého stupňa (z 8. 4. 2005 č. k. 12 C 31/02 a z 29. 6. 2007 č. k. 16 C 258/03, pozn. najvyššieho súdu) vo vyhovujúcej časti zmenil tak, že návrh zamietal. V zamietajúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa (z 8. 4. 2005 č. k. 12 C 31/02, pozn. najvyššieho súdu) potvrdil. Odporcom náhradu trov konania nepriznal. Stotožnil sa s konštatovaním súdu prvého stupňa, podľa ktorého sa účastníci po vydaní predmetnej nehnuteľnosti dohodli, že od 1. 7. 1991 bude hotel S. v Š. prevádzkovať výlučne odporkyňa 2/, ktorá skutočnosť nebola medzi nimi sporná. Správne vec posudzoval a hodnotil právne vzťahy medzi účastníkmi vzniknuté v súlade s § 136 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Námietky odporcov, že vec bolo potrebné posúdiť podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka (z bezdôvodného obohatenia) preto nepovažoval za opodstatnené. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že medzi účastníkmi došlo k dohode o užívaní predmetnej nehnuteľnosti, avšak nedošlo k žiadnej dohode týkajúcej sa finančnej náhrady za užívanie tejto nehnuteľnosti. V odôvodnení ďalej uviedol, že navrhovateľ pri uplatnení svojho finančného nároku z titulu jeho spoluvlastníckeho podielu k spornej nehnuteľnosti nepreukázal hodnoverným spôsobom nevzbudzujúcim akúkoľvek pochybnosť svoje tvrdenie o tom, že medzi účastníkmi došlo k dohode o finančnej náhrade za jeho spoluvlastnícky podiel to ani konkludentne, keďže na takéto svoje tvrdenie neprodukoval žiaden hodnoverný dôkaz. Odporcovia ponúkali navrhovateľovi uzavretie písomnej dohody o finančnej náhrade, ktoré ním boli odmietnuté. Je zrejmé, že v konaní neboli preukázané žiadne náležitosti navrhovateľom tvrdenej dohody o užívaní nehnuteľnosti.

Navrhovateľ sa tak pri svojich tvrdeniach dostal do dôkaznej núdze a v konaní tak neunesol dôkazné bremeno. Preto považoval námietky odporcov v tomto smere za opodstatnené. Uzavrel, že súd prvého stupňa riadne zistil skutkový stav, vec posúdil správne aj po právnej stránke, avšak výsledky vykonaného dokazovania nevyhodnotil správne, keď návrh mal pre neunesenie dôkazného bremena ako nedôvodný zamietnuť. V konaní nebolo preukázané, že by nehnuteľnosť užíval aj odporca 1/, a preto v konaní nebol pasívne legitimovaný a návrh mal byť voči nemu aj z tohto dôvodu ako nedôvodný zamietnutý. V odvolacom konaní nedošlo k zmene v skutkovom zistení súdom prvého stupňa ani jeho právnom posúdení, iba vo vyhodnotení výsledkov vykonaného dokazovania, ktoré bolo dôvodom na zmenu rozsudkov súdu prvého stupňa (§ 132 O. s. p., § 490, § 43 a nasl. Občianskeho zákonníka). O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 150 O. s. p. (predmet konania, príbuzenský vzťah medzi účastníkmi, nepriaznivý zdravotný stav navrhovateľa).

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie navrhovateľ. Žiadal ho zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, keď jeho nárok bol kvalifikovaný ako nájomné, pretože ho uplatnil z titulu nároku náhrady za používanie jeho spoluvlastníckeho podielu. Za nesprávny považoval aj záver o nepreukázaní dohody o spôsobe finančného vysporiadania.

Odporcovia sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, ktorý má právnické vzdelanie (§ 240 ods. 1 O. s. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

V zmysle ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O. s. p.).

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 3 O. s. p.).

Z ustanovenia § 125 O. s. p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia

orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

V zmysle ustanovenia § 220 O. s. p. odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky ani na jeho potvrdenie (§ 219 O. s. p.), ani jeho zrušenie (§ 221 ods. 1 O. s. p.).

Ak odvolací súd má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 2 O. s. p.).

Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním založených následných právnych záveroch, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom nevyhnutným. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriaceho podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové zistenia a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (opakovanie alebo doplnenie).

Ak sa odvolací súd chcel odchyliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 2 O. s. p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O. s. p. Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu, ktoré zásady zostali zachované aj po účinnosti novely Občianskeho súdneho poriadku vykonané zákonom č. 273/2007 Z. z. vrátane novely uskutočnenej zákonom č. 384/2008 Z. z. Je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o nepreukázaní nároku uplatneného navrhovateľom, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Odvolací súd podľa týchto ustanovení a zásad riadne v danej veci nepostupoval. Vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí vychádzal z dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa, na

základe ktorých ale dospel k iným skutkovým zisteniam, z ktorých vyvodil iný právny záver bez toho, aby doplnil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa.

V danej veci, ktorú súd prvého stupňa posúdil ako spor medzi spoluvlastníkmi nehnuteľnosti, ktorého podstatou je nezhoda o právach a povinnostiach vyplývajúcich z podielového spoluvlastníctva a s ktorým posúdením sa odvolací súd stotožnil, sa navrhovateľ domáhal proti odporcom vyplatenia náhrady za užívanie jeho spoluvlastníckeho podielu vo výške 44 000 Sk za obdobie od 1. 4. 1997 do 30. 6. 1997 (vec č. k. 12 C 31/02) a od 1. 4. 1999 do 30. 6. 1999 (vec č. k. 16 C 258/03). Súd prvého stupňa dospel k záveru o preukázaní, že medzi spoluvlastníkmi došlo k dohode o užívaní predmetnej nehnuteľnosti (odporcami na prevádzku hotela S.) ako aj k dohode o platení odplaty za užívanie podielu navrhovateľa, a že nedošlo k dohode o výške tejto odplaty. Záver odvolacieho súdu týkajúci sa dohody o užívaní predmetnej nehnuteľnosti je rozporný, keď z odôvodnenia jeho rozsudku – strana 7 ods. 1 – vyplýva, že mal za zrejmé, že medzi účastníkmi došlo k dohode o užívaní spornej nehnuteľnosti a súčasne – strana 7 ods. 3, že z výsledkov vykonaného dokazovania neboli preukázané žiadne náležitosti navrhovateľom tvrdenej dohody o užívaní spornej nehnuteľnosti. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že nedošlo k žiadnej dohode týkajúcej sa finančnej náhrady za užívanie predmetnej nehnuteľnosti a napokon k záveru o nedostatku pasívnej legitímácie odporcu 1/ pre nepreukázanie užívania nehnuteľnosti. Z toho potom vyplýva, že z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové zistenia a na ich základe aj právne závery.

Z obsahu zápisnice odvolacieho súdu z pojednávania dňa 28. 2. 2008, (č.l. 287 spisu), na ktorom došlo aj ku konečnému rozhodnutiu nevyplýva, že by boli zopakované dôkazy vykonané súdom prvého stupňa a že by bolo doplnené dokazovanie na okolnosti preukázania dôvodnosti nároku uplatneného navrhovateľom.

Odvolací súd si teda pre odlišné hodnotenie dôkazov nežadovávajúci rovnocenný podklad, preto jeho skutkový a z neho vyplývajúci právny záver je v dôsledku toho v tomto smere predčasný a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Preto dovolací súd dospel k záveru, že v konaní pred odvolacím súdom došlo k inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Na procesnú vadu tejto povahy (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) musel dovolací súd prihliadnuť (§ 242 ods. 1 O. s. p.) a preto

rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, 3 O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. septembra 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Emília Kišacová